

Kuudennet kielitieteen Aasian ja Tyynenmeren alueen olympialaiset

7 – 21 huhtikuuta 2024

Tehtävät

- Kuuntele ja seuraa tarkasti valvojien ohjeita.
- Kilpailu kestää viisi tuntia. Tehtävämateriaalissa on kuusi sivua ja viisi tehtävää. Voit ratkaista tehtävät missä järjestyksessä tahansa.
- Kaikkien sähköisten laitteiden, kirjoitetun tai painetun materiaalin sekä ulkoisten tietolähteiden käyttö kilpailussa on kiellettyä.
- Jos sinulla on kysyttävää tehtävistä, kutsu valvojaa viittaamalla. Valvoja selvittää asiaa tuomaristolta ennen vastaamista.
- Säännöt vastausten kirjoittamiseen:
 - Älä kopioi tehtäviä.
 - Kirjoita jokainen ratkaisusi erilliselle paperille tai papereille.
 - Käytä vastauspapereissa vain lehden etupuolta.
 - Kirjoita jokaiselle lehdelle nimesi, tehtävän numero sekä tehtävän sisäisten sivujen järjestysnumero, esimerkiksi:

Nimi	...	Nimi	...	Nimi	...
Tehtävä nro	5	Tehtävä nro	5	Tehtävä nro	5
Sivu nro	1 / 3	Sivu nro	2 / 3	Sivu nro	3 / 3

jotka tarkoittavat viidennen tehtävän ensimmäistä, toista ja kolmatta lehteä kaikkiaan kolmesta.

Muussa tapauksessa vastauksesi saatetaan arvioida virheellisesti.

- Jollei ole toisin mainittu, kuvaa tehtävissä huomaamiasi sääntöjä tai säännönmukaisuuksia. Muussa tapauksessa vastauksesi ei tuota täysiä pisteitä.

Kilpailutehtävät tulee pitää salassa, kunnes ne on julkaistu APLO:n virallisilla verkkosivuilla <https://aplo.asia>. Älä levitä tehtäviä tai keskustele niistä netissä ennen sitä.

Tehtävät

Tehtävä nro 1 (20 pistettä). Alla on lauseita tutuban kielellä sekä niiden suomennokset:

1. me ve urede am
<i>Hän valmisti laplapisi.</i>	7. e ote niu man dokta noku
<i>Tuot lääkäriini kookosveden.</i>
2. sube noku a sile boe nona
<i>Päällikköni antaa sikansa.</i>	8. nno ote niu an boe
<i>Toin sian kookosaterian.</i>
3. o ve ti man tasim
<i>Sinä valmistit veljesi teen.</i>	9. arivitamaute bulana ma ati vidin boe
<i>Hänen kissansa puraisi sian häntää.</i>
4. viriu ma an toa bulaku
<i>Koira söi kanani.</i>	10. mesaku mo sor vamol aku
<i>Vaimoni katsoi appelsiiniani.</i>
5. ma an toa
<i>Hän söi kananlihan.</i>	11. arivitamaute bulan mera noku a an masi
<i>Poikaystäväni kissa syö kalan.</i>
6. ka sor batuna
<i>Katson hänen päätään.</i>	12. nno ve taña non tamana
<i>Valmistin hänen isänsä laukun.</i>

(a) Tutuban saarella, jolla tutubaa puhutaan, erääseen eläimeen suhtaudutaan omaisuutena ja tavaranä. Tätä eläintä pidetään vallan ja vaurauden symbolina. Mikä on tämä eläin?

(b) Käännä suomeksi:

13. **nno an boe non sube**
14. **a ati toa ana**
15. **o sor arivitamaute**

(c) Käännä tutubaksi:

16. *Koirasi söi kalan pään.*
17. *Hän toi kookospähkinänkuoresi.*
18. *Minä annan appelsiinimehuni.*

(d) Yhdistä ilmaisut oikeisiin suomennoksiin:

19. baheo amiu	A. <i>vieraamme (myös sinun)</i>
20. nani bulara	B. <i>äitimme (ei sinun)</i>
21. tinamam	C. <i>heidän vuohensa</i>
22. voi noda	D. <i>teidän hainlihanne</i>

△ Tutuba kuuluu austronesialaisen kielikunnan oseanialaiseen haaraan. Sillä on noin 500 puhujaa Vanuatussa.

ŋ on konsonantti.

Laplap on perinteinen vanuatualainen ruokalaji. Kookospähkinällä on useita käyttötarkoituksia: kuorta käytetään kuppina, hedelmälihaa rehuna (tässä *kookosateria*) ja sisällä olevaa nestettä juomana (tässä *kookosvesi*).

— *Tsuyoshi Kobayashi*

Tehtävät

Tehtävä nro 2 (20 pistettä). Alla on eräitä sanoja ja ilmaisuja wemba-wemban kielellä sekä niiden suomennokset satunnaisessa järjestyksessä:

1. kali lar	A. <i>paha henki</i>
2. kali mir	B. <i>iso nenä</i>
3. katjin mir	C. <i>punaiset silmät</i>
4. kurrki mir	D. <i>aivot</i>
5. marti karr	E. <i>ovi</i>
6. marti katjin	F. <i>silmäluomi</i>
7. miRk-purpp	G. <i>tulva</i>
8. purpp	H. <i>pää</i>
9. purppi lar	I. <i>katto</i>
10. puRt kurrk	J. <i>kyyneleet</i>

(a) Yhdistä sanat ja ilmaisut oikeisiin suomennoksiin, kun tiedät että **puRt** tarkoittaa *savu*.

* * *

Alla on lisää sanoja ja ilmauksia wemba-wembaksi sekä niiden suomennokset satunnaisessa järjestyksessä:

11. kalki tjina	K. <i>jalkaterän luut</i>
12. kalki werp	L. <i>kenguru</i>
13. kurri	M. <i>sierain</i>
14. murti kalk	N. <i>mustekala</i>
15. murti paR	O. <i>joki</i>
16. paR	P. <i>lyhyt joki</i>
17. paR manya	Q. <i>lyhyt tukki</i>
18. putj	R. <i>jalkapohja</i>
19. putji karr	S. <i>selkäranka</i>
20. putji tjina	T. <i>tikku</i>
21. wartipi kalk	U. <i>vatsa</i>
22. wartipi kurri	V. <i>varvas</i>
23. wartipi liti	W. <i>naimaton nainen</i>
24. wartipi tjina	X. <i>nuori kenguru</i>

(b) Yhdistä ilmaisut oikeisiin suomennoksiin.

(c) Käännä suomeksi: 25. **kalk** 26. **katjin** 27. **liti**

Yhdellä sanoista on kaksi mahdollista käännöstä. Anna ne molemmat.

(d) Käännä wemba-wembaksi: 28. *vanha kenguru* 29. *sormi* 30. *kallo*

(!) Lisäselityksiä (vastausten lisäksi) ei vaadita eikä arvioida.

(jatkuu seuraavalla sivulla)

Tehtävät

△ Wemba-wemba kuuluu pama-nyungalaisten kielten kulin-haaraan. Kieli on kuollut sukupuuttoon. Sitä puhuttiin Australiassa Murray-joen ja sen sivuhaarojen varrella Luoteis-Victoriassa sekä Uuden Etelä-Walesin eteläisissä keskiosissa.

ng, ny, rr, rt ja **tj** ovat konsonantteja. **R**-kirjain tarkoittaa tuntematonta **r:n** kaltaista konsonanttia. — Vlad A. Neacșu

Tehtävä nro 3 (20 pistettä). Joitakin bambaran kielen sanoja on johdettu ranskasta. Alla on esimerkkejä näistä sanoista ranskankielisine vastineineen sekä niiden merkitykset:

ranska	bambara	merkitys	ranska	bambara	merkitys
bāk	bāki	<i>pankki</i>	brɔs	bɔrɔsi	<i>harja</i>
trē	terē	<i>juna</i>	ābargo	ābarigo	<i>taloussaarto</i>
spɔr	sipɔri	<i>urheilu</i>	enerzi	enerizi	<i>energia</i>
mɛrsɔnɛr	merisenɛri	<i>palkkasotilas</i>	eskro	esikoro	<i>hujari</i>
marto	marito	<i>vasara</i>	arikover	arikoweri	<i>vihreä papu</i>
oberziŋ	oberizini	<i>munakoiso</i>	ēternɛt	ēterinɛti	<i>internet</i>
furno	furuno	<i>ahjo</i>	ʃarbɔ	sarabɔ	<i>hiili</i>
dezer	dezeri	<i>aavikko</i>	sēgapur	sēgapuru	<i>Singapore</i>
militɛr	militɛɛ	<i>armeija</i>	lyksābur	likisāburi	<i>Luxemburg</i>
nɔrveʒ	nɔriwezi	<i>Norja</i>	prezidā	perezidā	<i>presidentti</i>
ver	wɛɛ	<i>lasi</i>	tɔrʃ	(1)	<i>soihtu</i>
mɛrkyr	mɛrikiri	<i>elohopea</i>	gitar	(2)	<i>kitara</i>
trāspɔr	tarāsipɔri	<i>liikenne</i>	frās	(3)	<i>Ranska</i>
traktɔɛr	tarakiteri	<i>traktori</i>	ēspektɔɛr	(4)	<i>tarkastaja</i>
epinar	epinari	<i>pinaatti</i>	mɔrs	(5)	<i>maaliskuu</i>
skanɔɛr	sikanɛri	<i>skanneri</i>	ʒardē	(6)	<i>puutarha</i>
sektɔɛr	sekitɛɛ	<i>sektori</i>	dirɛktɔɛr	(7)	<i>johtaja</i>
seminer	semineri	<i>seminaari</i>	etamaʒɔr	(8)	<i>päämaja</i>
gard	garadi	<i>vartija</i>	mɔrfin	(9)	<i>morfiini</i>
grɛs	geresi	<i>Kreikka</i>	ēfɔrmatik	(10)	<i>tietojenkäsittelytiede</i>

Täydennä tyhjät kohdat (1–10).

△ Bambara kuuluu mande-kieliryhmään. Sitä puhuu noin 4,1 miljoonaa ihmistä Malissa.

Sanat on kirjoitettu foneettisella kirjaimistolla. **ʃ, ʒ, r** ja **w** ovat konsonantteja. **ɑ, ɔ, ɛ, ə, œ** ja **y** ovat vokaaleja. ◻ merkitsee nasalisoitunutta vokaalia. — Oh Haenaem

Tehtävät

Tehtävä nro 4 (20 pistettä). Alla on lauseita mairasin kielellä sekä niiden suomennokset:

1. omo obae avu nayomnai	<i>Minä jahtasin isoisääni.</i>
2. eeme domba teosnyai	<i>Me uhrasimme lampaan.</i>
3. sika nasai uratu imbiemnyai	<i>Musta kissa pudotti kalan.</i>
4. neme uratu neii navairjonnev	<i>Sinä kalastit pienet kalat.</i>
5. tat naii nabae nani navaseen
bumbuemnyai	<i>Pieni lapsi löi jatkuvasti väsynyttä isäänsä.</i>
6. eme tat javiit mesionyev	<i>Te piilotitte lapset korin avulla.</i>
7. aasi nevwer domba nayemnyev	<i>Suuret koirat jahtasivat lampaita.</i>
8. eme onggwasa teoiei	<i>Te leikkasitte tukkani.</i>
9. eme nebae fuati avwer uvuoiei	<i>Te kastoitte heidän suuren verkkonsa veteen.</i>
10. nebae avu javii asai maimaitavemai	<i>Isoisäsi kanniskeli mustaa koria.</i>
11. ebae bembe newas namor buenggei	<i>Vihaiset sikanne löivät häntä päähän [kirjaim.
löivät hänen päätään].</i>
12. obae nani jerung narovot navairjemai	<i>Isäni jännitti jousen kädellään [kirjaim. veti
jousen] (ampuakseen).</i>

Lauseet 9 ja 10 voidaan suomentaa kahdella eri tavalla, mutta tässä molemmille on annettu vain yksi käännös..

(a) Käännä suomeksi:

13. **omo domba nesai maitavomnev**
14. **neme eebae jerung imbionai**
15. **eeme eenggwasa eerovot uvuosei**
16. **omo fuati aii teonggai**

(b) Seuraava lause on kieliopillisesti virheellinen:

17. **tat neii javii avwer imbiemai**

Selitä miksi.

(c) Käännä mairasiksi:

18. *Me uhrasimme suuret kalat.*
19. *Panin mustan koirasi uimaan.*
20. *Te piilotitte hänen isoisänsä verkon avulla.*
21. *Sinä löit jatkuvasti heidän pientä koriaan kädelläsi.*

△ Mairasi kuuluu mairasikielten kielikuntaan. Sillä on noin 2500 puhujaa Länsi-Papuan maakunnassa Indonesiassa.

ng = kuin *ng* sanassa *kuningas*; **y** = kuin *j* sanassa *joutua*. — Kazune Sato, Minkyu Kim

Tehtävät

Tehtävä nro 5 (20 pistettä). Alla on laskutoimituksia kirjoitettuna aon kielen chunglin murteella:

- (1) **tenemri ka + metsyri asym = tenem ser metsyri pezy**
- (2) **liri pezy + semyr maben pungu = tenem ser metsy maben tyko**
- (3) **tenet + ti = metsy maben pungu**
- (4) **metsy maben trok × pungu = lir anasy**
- (5) **teri ana × ana + rokyri asym = telang tyko maben tenet**
- (6) **semyr maben ti + liri ana = tenem ser metsy**
- (7) **tyko × trok = tenemri pezy**
- (8) **lir anasyri pezy – lir maben pungu = tenem maben tyko**
- (9) **teri asym × trok = lir anasy maben ti**

(a) Kirjoita laskutoimitukset (1-9) numeroilla, kun tiedät, että **metsy maben ti** on 18.

(b) Kirjoita aon kielen chunglin murteella: 10, 31, 36, 58, 93.

Jos tarkkaa ilmaisua ei voi määrittää annettujen tietojen perusteella, kirjoita kaikki mahdolliset ilmaisut.

△ Chungli on yksi sinotiibetiläisen aon kielen viidestä murteesta. Sitä puhuu noin 130 000 ihmistä Intian Nagalandissa.

ɣ on vokaali.

— Vlad A. Neacșu

Päätoimittaja:

- Hoju Cha

Toimittajat:

• Ethan Chi	• Diego Ostoja-Kowalski
• Shinjini Ghosh	• Tung-Le Pan
• Zdravko Ivanov	• Alexander Piperski
• Jerome Jochems	• Kazune Sato
• Minkyu Kim (tekn. toim.)	• Panawat Tiacharoen
• Tsuyoshi Kobayashi	• Henry Wu
• Tamila Krashtan	• Jaeyeong Yang
• Vlad A. Neacșu	

Suomenkielinen teksti:

• Heini Arjava	• Emma Vesakoivu
• Ksenia Shagal	

Ulkopuoliset avustajat:

- Oh Haenaem

Onnea kilpailuun!